

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן
מליובאוויטש

פרשת שקלים

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, ניו.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ששים ושלש לבריאה
מאה שנה להולדת כ"ק אדמו"ר מה"מ

לעילוי נשמת

הרה"ח התמים ר' יצחק אלחנן הלוי הי"ד
ב"ר יהודא לייב ע"ה

שגלוב

נאסר לרגלי מסירות נפשו בעד החזקת היהדות
ביום ד' תשרי ה'תרח"צ
ונרצח במאסרו ביום כ"ה טבת ה'תרח"צ
ת. נ. צ. ב. ה.

*

ולזכות

זוגתו הרבנית מארייאשא שתליט"א
לאריכות ימים ושנים טובות
ומתוך בריאות הנכונה

פרשת שקלים

א. במצות נתינת מחצית השקל מצינו שני פרטים מיוחדים:

(א) החפצא שבו נעשית המצוה צ"ל „מחצית השקל", ולא „שקל שלם", ועד שבכתוב מודגש פרט זה ביותר, שלא נאמר „עשר גרה" (כמו שממשיך בכתובי „עשרים גרה השקל") אלא „מחצית השקל". וכך הוא גם החיוב לדורות, כגון פסק ברמב"ם, „מחצית השקל זו מצותה שיתן מחצית מטבע של אותו הזמן אפילו היא אותו מטבע גדול משקל הקדש".

והדגשה זו על „מחצית" דוקא (ולא „עשר גרה", שהוא מספר השלם) יש בה חידוש לגבי כל עניני המקדש (וקדושה בכלל), שצריכים להיות „שלימים" ו- „תמימים", כמו: כלי שרת מקדשין דוקא כשהם שלמים ומלאים, קרבנות צ"ל תמימים דוקא (ולא בעלי מום) וכן הכהן המקריב צ"ל תמים, ועוד – ואילו כאן הדיוק הוא שצ"ל „מחצית" דוקא ולא דבר שלם.

(ב) בנוגע למעשה הנתינה פסק ה- רמב"ם: שמחצית השקל „אינו נותנו ב- פעמים רבות, היום מעט ולמחר מעט, אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת". שגם זה חידוש לגבי שאר חיובי ממון, שלא מצינו שיהי' חיוב לתת כל הסכום שהוא חייב בו „כאחת בפעם אחת", משא"כ כאן שחייב ליתן „כולו כאחת בפעם אחת".

- (1) תשא ל, יג.
- (2) הל' שקלים פ"א ה"ה.
- (3) ראה ראב"ע לשמות ג, טו. פרדס שער ב'.
- (4) זבחים פת, א.
- (5) ריש הל' שקלים.
- (6) וראה צפע"נ ריש הל' שקלים (ובעוד מקו-

ולכאורה שני פרטים אלו הם דבר והיפוכו: מחד גיסא מודגש במצוה זו ענין של העדר השלימות – „מחצית השקל" דוקא, ומאידך – יש כאן הדגשה שמעשה הנתינה צ"ל מעשה „שלם", „כולו כאחת בפעם אחת", ולא נתינה ל- חצאין.

ב. ויש לבאר זה – ע"ד המוסר וה- חסידות:

ידוע הרמז בענין מחצית השקל, ש- מציאותו של הנותן אינה אלא „מחצית", וכדי שיהי' דבר שלם „שקל הקודש" זקוק הוא ל„מחצית" שני. ואחד הביאור- רים בזה הוא: שני ה„חצאים" של „שקל הקודש" מרמזים על הקב"ה ובנ"י, כי הקב"ה וכנסת ישראל נמשלו כביכול, ש- כל אחד מהם הוא „פלג גופא" (מחצית). וכתורת הרב המגיד ע"ה פ"ט „עשה לך שתי חצוצרות", ד„חצוצרות" היינו „חצאי חצרות", ו„שתי חצוצרות" מרמזים על הקב"ה וכנס"י, ש„שניהם ביחד הוי צורה שלימה".

ופירוש הדברים מובן ע"פ המבואר

(מות). ביאור הרי"ף פערלא לסהמ"צ רס"ג (מ"ע ו' צב, ג-ד). מ"ע כ' (קמת, ג ואילך). ועוד. וראה בארוכה לקריש חט"ז ע' 384 ואילך.

(7) ראה אה"ת תשא ע' איתתמו ואילך. וראה שם ע' איתתקיא.

- (8) זח"ג (ו, ב. כט, ריש ע"ב).
- (9) בספרו אור תורה (מה, ד ואילך). הובא ב- אה"ת תשא שם ע' איתתמח (וראה אה"ת בהעלותך ע' שסט). ונת' בארוכה באה"ת לתהלים (יהל אור) ס"ע שנו ואילך. המשך תעריב פרק שפד ואילך.
- (10) בהעלותך י, ב.

ואזנים לשמוע²⁷, ונמצא, ש„בית רבינו" („770") הוא בבחינת „תלפיות", „תל שכל פיות פונים בו"²⁸, יותר מיובל שנים (ת"ש – תש"נ), „עד עולם"²⁹.

וענין זה מודגש עוד יותר כשרואים במוחש שהולך וניתוסף ביתר שאת וביתר עוז במספר בניי שבאים ל„בית רבינו", „ברוב עם הדרת מלך"³⁰ (כולל גם „מאן מלכי רבנו"³¹, ובפרט נשיא (מלך) הדור), ונעשה צורך והכרח להגדיל ולהרחיב עוד יותר את „בית רבינו", ועד להגדלה והרחבה שהיא באופן דפריצת גדר, „פרצת" (בגימטריא 770), כמו בנין בית חדש³².

וע"פ האמור לעיל ע"ד גודל העילוי ד„בית רבינו שבבבל" – ש„נסע מקדש וישב שם", ו„הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ועד שבו יתגלה מקדש העתיד ומשם יחזור לירושלים – מובן גודל הזכות דכאו"א מישראל להשתתף בגופו ובממונו³³ (וכל המרבה הרי זה משובח) בבניית „בית רבינו שבבבל", כהכנה לירידת והתגלות מקדש העתיד תיכף ומיד ממש.

(קונטרס בענין מקדש מעט זה בית רבינו שבבבל – סה"ש חשנ"ב ע' 465)

(27) תבוא כט, ג.

(28) ברכות ל, א.

(29) שמואל-א א, כב ובפרש"י. ירושלמי ברכות פ"ד ה"א. וראה קידושין טו, א.

מכילתא ופרש"י משפטים כא, ו.

(30) משלי יד, כח.

(31) ראה גיטין סב, סע"א. זח"ג רנג, ב – ברע"מ.

(32) ועד להנחת אבן פינה.

[בערב ח"י אלול שנת תשמ"ח נערכה הנחת אבן פינה (להגדלת והרחבת) בית הכנסת ובית המדרש דליובאוויטש שבליובאוויטש, במעמד כ"ק אדמו"ר שליט"א, שהניח האבן פינה בידי הק'. המו"ל].

(33) ע"ד ובדוגמת בית המקדש – ש„הכל חייבין לבנות ולסעד בעצמן ובממונם

כו" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ב).

ונגבה²¹, שרומז שמבית זה אורה יוצאה לכל ד' רוחות העולם, ובאופן של פריצת גדר, שכל ד' רוחות העולם מתעלים לדרגת ארץ ישראל («עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות»), כולל ובמיוחד שכל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם נקבעים בארץ ישראל ומתחברים לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, עליו נאמר²², «פרצת עליך פרץ», ודרשו חז"ל²³, «זה משיח, שנאמר²⁴ עלה הפורץ לפניהם»²⁵.

... בשלימות דמספר שבע (שבע מאות ושבעים) נרמזת גם שלימות עבודתו של רבינו במשך כל ימי חייו, שבע עשיריות שנים, שבעים שנה (תר"ם – תש"י), ועד לגמר ושלימות עבודתו בעשור השביעי בחצי כדור התחתון (מהבית שמספרו שבע מאות ושבעים), כולל גם המשך העבודה בשנים שלאח"ז ע"י דור השביעי, «כל השביעיין חביבין»²⁶ – שע"ז נעשית השלימות דמעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות בכל שבעת הארצות שבעולם, ותיכף ומיד «יוסיף אדני שנית ידו גו' ואסף נדחי ישראל גו'», ע"ז ש, פרצת (בגימטריא שבע מאות ושבעים) עליך פרץ, «עלה הפורץ לפניהם».

ובכל זה ניתוסף הדגשה יתירה בתקופה האחרונה:

העבודה דהפצת התורה והיהדות והמעיינות חוצה מ, בית רבינו²⁷ («770») הולכת ונמשכת וביתר שאת וביתר עוז גם לאחרי (עשר שנים האחרונות ב) חיים חיותו בעלמא דין, יותר מארבעים שנה (תש"י – תש"נ), באופן ד, נתן ה' לכם לב לדעת ועינים לראות

(21) ויצא כח, יד.

(22) וישב לח, כט.

(23) אגדת בראשית ספס"ג. וראה ב"ר ספס"ה ובפרש"י.

(24) מיכה ב, יג.

(25) ולהעיר, ש, «בית משיח» בגימטריא, «פרצת» (770). ודו"ק.

(26) ויק"ר פכ"ט, יא. וראה ד"ה באתי לגני השי"ת בתחלתו. ובארוכה – ד"ה זה

בספר התניאי¹, שנשמת כל איש ישראל היא, «חלק אלקה ממעל ממש», כלומר, שאין הנשמה מצ"ע דבר נפרד ממנו ית' שנוסף לעצם מציאותה הריהי מתקשרת ומתאחדת עמו ית', אלא שמלכתחילה הריהי «כולא חד» עם קב"ה², «חלק אלקה ממעל ממש».

וזהו ענין «מחצית השקל», דהיינו גילוי הנפש האלקית, המעורר באדם את ההרגשה שאינו אלא «מחצית» בלבד, ו- שואף ורוצה להתאחד עם «חצי צורה» ה', עם הקב"ה.

ג. והנה הכרה והרגשה זו, שאין ל- האדם שלימות בפני עצמו כי כל מצוי- אותו אינה אלא «מחצית» ו, «חצי צורה», באה לידי ביטוי (בעיקר) בענין המסירת נפשו³.

דהנה מבואר בתניאי⁴, שענין המסירת נפש לה' לא בא מחמת דעת והתבוננות בה' כלל, אלא בלי שום התבוננות רק כאילו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד בלי שום טעם וטענה כלל, והיינו משום שה' אחד מאיר ומחי' כל הנפש כו'.

כלומר: זה שכל ישראל מוכנים למ- סור נפשם לה' הוא באופן, «שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד», היינו, שמרגישים שאינם יכולים להיות נפרדים ממנו ית'⁵.

(11) תניא רפ"ב. וראה ס' שפע טל בהקדמה בארוכה (ובספרו נשמת שבתי הלוי שער ד' ואילך).

(12) וראה לקו"ת שבהערה הבאה. ועוד.

(13) ראה לקו"ת ר"ה (סב, ד) הטעם שכן אינו

חייב למסור נפשו בשביל אביו, לפי שהבן נפרד

ממנו ו, נהי' מהות בפ"ע, משאי"כ, הנשמה אינו כן

רק כולא חד ואינה נפרדת ממנו ית' כלל . . . לכן

מוכרח להיות לה אהבה . . . במס"ג ממש.

(14) ספ"ח.

(15) כפתגם הידוע «היום יום» כ"א סיון. כ"ה

והרגש זה בא ע"י שמעוררים בעצמם את התקשרותם לה', שישראל והקב"ה הם כמו שתי חצאי צורות, וכאשר מרגיש ש- «ה' אחד» הוא חיותו ואמיתית מצוי- אותו («משום שה' אחד מאיר ומחי' כל הנפש»), א"כ אין שייך שיהי פירוד בין הנשמה והקב"ה, שאינם אלא כמו, שתי חצאי צורות».

וזהו הרמז בשני ההפכים הנ"ל שב- מצות מחצית השקל – (א) מחצית דוקא, (ב) «כולו כאחת בפעם אחת» – ואדרבא שניהם תלויים זב"ז:

כאשר האדם מרגיש את עצמו כ- «מחצית», שזהו מצד גילוי ההתקשרות לה', שאינו דבר נבדל מאתו ית' אלא כמו «חצי צורה», אזי מסירתו ונתינתו לה' היא באופן של «כולו כאחת», בלי התחלקות.

וכמו ענין המסירת נפש בפשטות, ש- היא נקודה אחת שלמעלה מהתחלקות, דלא שייך לומר שיש לאדם, «קצת» מסי- רת נפש או «הרבה» מסירת נפש, כי ה- פירוש של מסירת נפש הוא – שמוסר את נפשו, דהיינו נקודת החיות שלו, לה', ולא תתכן בזה התחלקות, ובדרך ממילא מוסר כל אשר לו לה'.

ויש לומר, שזהו גם הרמז במאמר חז"ל⁶ שהקב"ה הראה לו למשה, «מטבע של אש» וא"ל, «כזה יתנו», שתוכן מצוה זו אינה נתינה של ממון בלבד, אלא נתי- נת «מטבע של אש», נתינה החדורה באש הנשמה, ועד שכולה אש, שזהו"ע מסירת נפשו לה', אש המסירת נפש.

(תמוז) שכא"א מישראל, אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות».

(16) ירושלמי שקלים פ"א ה"ד. תנחומא תשא ט

(בסופו). תיבי"ע ורש"י תשא (ל, יג). ועוד.

ד. והנה תרומת מחצית השקל היא (בעיקר) בשביל קרבנות ציבור שהקריבו במשך השנה¹⁷, ש"קרבנות" נקראים "עבודה" סתם¹⁸, לפי שעבודת הקרבנות מרמזת על כללות ענין ה"קירוב" לה' (קרבן מלשון קירובי), וזהו תוכן כל עניני עבודת ה', שעל ידם מתקרב האדם לקונו – ומה מובן, שמצות מחצית ה' שקל היא היסוד של כללות הענין ד' עבודת ה'.

ויומתק הביאור בזה – כי עבודת ה' בשלימות היא דוקא כאשר האדם מרגיש בכל עניניו, שאינו אלא "מחצית", דככל אשר הוא עובד את ה' בכל כוחותיו, אין זאת אלא "מחצית", כי אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לוי¹⁹, שהקב"ה נותן ל' אדם את הכחות הדרושים. כדי שיוכל לעבוד את השם, ויתרה מזה ע"פ מ' חז"ל²⁰ עה"פ²¹, "מי הקדימני ואשלם":

והרגש זה בא ע"י "מחצית השקל"²², שענינה (ברוחניות) הוא ענין המסירת נפש (כנ"ל), דכאשר יסוד עבודתו היא התעוררות ד', מסירת נפשו לה' על יחודו, שיהי' קבוע בלבו תמיד ממש יומם ו-לילה לא ימיש מזכרונו²³, אזי נרגש בכל עניניו שאינו אלא "מחצית".

ועל ידי העסק בתורת מחצית השקל, שניתנה דוקא, כולו כאחת, בפעם אחת²⁴, למעלה מהתחלקות, נזכה בקרוב ל' גאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו, שגאולה זו תבוא ג"כ לא בסדר והדרגה²⁵, אלא (כפסק דין ברור של הרמב"ם²⁶, ש"כבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה . . . ומיד הן נגאלין", תיכף ומיד ממש, ובעגלא דידן.

(משיחת שבת פרשת שקלים תשד"מ)

לקו"ש חל"א ע' 132

- (23) וי"ל שזהו מהטעמים שמצות מחצית השקל הוצרכה להיות באופן שהקב"ה הראה למשה, מטבע של אש" ואל"ל, כזה יתנו" – שזוהי נתינת כח גלוי ("זה") מלמעלה על קיום מצוה זו.
(24) ל' התינא ספכיה. עיי"ש.
(25) כהדיעה בירושלמי (ברכות פ"א ה"א) דגולתן של ישראל קמעא קמעא כו'.
(26) ה' תשובה פ"ז ה"ה.

- (17) ראה שקלים רפ"ד. רמב"ם ה' שקלים רפ"ד. רש"י תרומה כה, ב. תשא שם, טו.
(18) ראה מפרשים לאבות פ"א מ"ב.
(19) ס' הבהיר סקיט. בחיי ויקרא, א. ט. ועוד.
(20) סוכה נב, ריש ע"ב. קידושין ל, ב. וראה תניא פ"ג.
(21) תנחומא אמור ז. ויקר פכ"ו, ב.
(22) איוב מא, ג.

. . . ידועי' מרז"ל משנכנס אדר מרבין בשמחה (הובא להלכה במג"א סתרפ"ו ס"ה. ועיין שו"ת חת"ס חאו"ח סק"ס ונמוקי או"ח שם – לבעה"מ מנח"א) ועפמש"כ ברמ"א או"ח סתקס"ח ס"ז הוא מן אד"ר. וא"כ לשו"ת הגאונים ומהר"צ גיאת (הובא בטווא"ח סת"כ. וראה בס' [ש]הובאו בשד"ח פאת השדה כללים ס"ק פב) איחזקא שמחה ג"פ: אדר, ר"ח ושמחת חו"כ. וחזקה על להבא.

(ממכתב כ"ג שבט. תשי"ד)

(* מענה על הודעה ע"ד קביעת זמן החתונה לראשון דר"ח אדר. המו"ל.

ועפ"ז מובן גודל העילוי ד', בית רבינו" – "מקדש מעט" העיקרי בגלות האחרון, "שנסע מקדש וישב שם", ולכן "הרי הוא מקום המקדש גופי' דלעתיד", ולא עוד אלא שבו יתגלה מקדש העתיד, ומשם ישוב לירושלים (כנ"ל).

ויש להוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו¹⁴ של "בית רבינו" שבדורנו:

"רבינו" – ב' שמותיו רומזים על הגאולה: שמו הראשון – יוסף – ע"ש "ביום ההוא יוסיף אדניי שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים גו' ומאיי הים גו' ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ"¹⁵, ושמו השני – יצחק – ע"ש הצחוק והשמחה ששלימותה בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, כמ"ש¹⁶ "אז ימלא שחוק פיננו", "אז" דייקא, לעתיד לבוא¹⁷, כשיאמרו ליצחק (דוקא) "כי אתה אבינו"¹⁸.

ו"בית (רבינו)" – מספרו שבע מאות ושבעים¹⁹, וע"ש מספר זה נקבע שמו אשר יקראו ל"בית רבינו" בפי כל ישראל, "770"²⁰, שמספר זה הוא הגימטריא ד"פרצת", ע"ש "ופרצת ימה וקדמה וצפונה

(14) כידוע שהשם מורה על תוכנו ומהותו של הדבר הנקרא בשם זה (תניא שעיהו"א ספ"א. וראה בארוכה תשובות וביאורים (קה"ת תשל"ד) ס"א וש"נ).

(15) ישעי' יא, יא.יב.

(16) תהלים קכו, ב.

(17) משא"כ בזמן הגלות, ש"אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעוה"ז, שנאמר אז ימלא שחוק פיננו" (ברכות לא, א).

(18) ישעי' סג, טז. שבת פט, ב.

(19) להעיר מהנהגת גדולי ישראל שלמדו רמזים והוראות בעבודת ה' גם מעניני חול כיו"ב (כמו מספר הקרון במרכבת המסע, שהו"ע עראי, ועאכרי"כ בנוגע לבית קבוע), ובפרט בנדר"ד שהמספר נעשה שמו של הבית, כבפנים.

(20) הן בלשון הקודש – שבע מאות שבעים, הן באידיש – זיבן זיבעציק, והן בלשון המדינה (אנגלית) – "סעוען סעוענט".

שם", כי, לאחר שמקדש העתיד יתגלה וירד למטה לא יהי צורך להשמיע לישראל, הגיע זמן גאולתכם".

... יש לבאר כהנ"ל בנוגע ל"בית רבינו שבבבל" בדורנו זה – ביתו (בית הכנסת ובית המדרש) של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו:

... בדור זה, דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מסיימים ומשלימים, מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות⁸ לעשות מארץ העמים ארץ ישראל גם במקום היותר תחתון דארץ העמים, חצי כדור התחתון (שבו לא הי' מתן תורה⁹), אשר, ע"י העלאת המקום היותר תחתון מעלים גם את כל שאר המקומות דארץ העמים¹⁰, וענין זה נעשה ע"י "בית רבינו" שבחצי כדור התחתון, שממנו אורה יוצאה לכל העולם, לעשות מהעולם כולו (עד לפנה הכי נדחת בקצוי תבל) ארץ ישראל, שזוה"ע ד"עתידה ארץ ישראל שתתפשט בכל הארצות¹¹, ו"עתידה ירושלים שתתפשט בכל ארץ ישראל¹², שבה יוקבעו כל בתי כנסיות ובתי מדרשות שבכל העולם כולו מחובר לבית המקדש, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, נשיא הדור, שהוא המשיח (גואלן של ישראל) שבדור, ועוד וג"ז עיקר, שהוא הנשיא דתורת החסידות¹², אשר, ע"י הפצתה חוצה ("יפוצו מעינותיך חוצה", עד לחוצה שאין חוצה ממנו, בכל קצוי תבל) פועלים ביאת מלכא משיחא¹³.

(8) תניא רפ"ז.

(9) ראה אגרות קודש אדמו"ר מוהר"צ ח"ב ע' תצב ואילך. וש"נ.

(10) "כמו בהגבהת כותלי בית שצריכים להתחיל להגבי" הקורה התחתון דוקא ואז ממילא יוגבהו העליונים הימנו, משאי"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל לא הי' מגבי" התחתונים" (תרי"א בראשית ד, רע"א).

(11) ראה ספרי דברים בתחלתו. פס"ר פ' שבת ור"ח. יל"ש ישע"י רמז תקג.

(12) להעיר, שתורת החסידות היא בחי' היחידה שבתורה (ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות), הקשורה עם בחי' היחידה שבישראל, נשמתו של משיח צדקנו (רמ"ז לזח"ב מ, ב. ועוד).

(13) אגה"ק דהבעש"ט – כש"ט בתחלתו.

... לשאלתו במאמר רז"ל, משנכנס אדר מרבין בשמחה כו' דבריא מזלי' א"כ איך זה קרה בחדש האמור שמת משה רבנו רועם של ישראל*.

התירוץ מובן מסוגית הש"ס (מגילה יג, ב) אשר היתה סברא להכריע חדש האמור לשני הצדדים, וכמרז"ל שם כיון שנפל פור בחדש אדר וכו', אבל המסקנא שלא הי' יודע כו', וזה הכריע והחליט כל החדש כולו, אשר על כולו נאמר, ונהפוך הוא.

ב) לשאלתו בהסתירה לכאורה ממאמר רז"ל בענין הסתלקות הצדיקים, שקשה כיום וכו' ובמה שקורין ליום זה הילולא וכו'.

כבר האריכו בזה באחרונים, וכמה ביאורים נאמרו בזה עיי"ש (נקבצו בשד"ח אספ"ד מע' א"י סק"ו ובפאת השדה שם. בס' הילולא דרשב"י להרב מרגליות. ועיי"ג לקוטי הש"ס להאריז"ל לברכות ו, ב. פרש"י יבמות ככב, רע"א ריגלי' – שהוא ל' יר"ט. ועוד).

(ממכתב ט"ז שבט, תש"כ)

(*) ראה לקו"ש ח"ו ע' 362. המו"ל.

... והרי נמצאים אנו בהימים דסומכין גאולה לגאולה, וידועי' הרש"י הנפלא (והן ידעתי אשר חיותו בלשונות רש"י) תענית כ"ט סוף ע"א ד"ה משנכנס אדר, ימי נסים היו לישראל פורים פסח. שמהא מוכח דבחדא מחתא הם, ואדרבה נקראים ע"ש אדר, שבו נולד זרח קרנו של הגואל ראשון ואחרון, דגאולת מצרים וכימי צאתך גו' אראנו נפלאות – בגאולה העתידה, שכיון שע"י שקימו מה שקבלו כבר, בימי הפורים דאדר, שבמילא בטלה המודעה רבה לאורייתא – מתאחדת פנימית נפש איש הישראלי, אשר תמיד באמנה היתה אתו, וכידוע ממהר"ל מיוסד עמ"ש הרמב"ם בהל' גרושין ספ"ב, עם חיצוניות הנפש – שזהו הכלי לגילוי היחוד דסתים דאורייתא עם הגליא, וליחוד וגילוי סתים דקוב"ה וגליא דקוב"ה – שזהו ענין גאולה השלימה והאמיתית, אשר כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם (שער האמונה פט"ז ואילך).

(ממכתב ה' ניסן, תשט"ז)

(*) ראה גם לקו"ש חט"ו ע' 344. המו"ל.

ע.

יש לומר – שהמקדש דלעתיד (ש) בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא
מזן השמים⁽¹⁾ יתגלה תחילה בהמקום „שנסע מקדש וישב שם”² בזמן
הגלות „(בית רבינו שבבבל”³), ומשם יועתק למקומו בירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמרומז בלשון הרמב”ם (בהלכות מלך
המשיח⁽⁴⁾), „ובנה מקדש במקומו” – דלכאורה: מהו הצורך להשמיענו
כאן שבנין המקדש הוא במקומו? ולאידך, למה אינו מפרש המקום,
„ובנה מקדש בירושלים”? – „במקומו” רומז גם על מקומו של
מלך המשיח בזמן הגלות (לפני ש„הרי זה משיח בודאי”), היינו,
שבהיותו בגלות (ששם יושב⁵ וממתין ומצפה לגאול את בני ושכינה
עמהן מהגלות) בונה מלך המשיח מקדש (מעט) שהוא מעין ודוגמת
המקדש שבירושלים (כמו „בי כנישתא דשף ויתיב”⁶), „שנסע מקדש
וישב שם”, בתור הכנה למקדש העתידי, שיתגלה תחילה שם, ומשם
ישוב (עם הקב”ה ובניו) לירושלים.

. . . ואולי יש לומר, שמ”ש במדרש⁽⁷⁾ „בשעה שמלך המשיח
בא עומד על גג בית המקדש והוא משמיע להם לישראל ואומר
ענוים הגיע זמן גאולתכם”, קאי על גג בית המקדש דמקדש מעט
שבחוץ לארץ⁽⁸⁾ שהוא במקום המקדש בירושלים („שנסע מקדש וישב

(1) פרש”י ותוס’ סוכה מא, סע”א. ועוד.

(2) ערוך ערך שף (הובא בחדא”ג מהרש”א מגילה כט, א).

(3) מגילה כט, א.

(4) ספ”א.

(5) ראה סנהדרין צח, א: „יתיב אפיתחא דרומי”.

(6) יל”ש ישעי’ רמז תצט.

(7) ועפ”ז יומתק הדיוק „עומד על גג בית המקדש” – ש„גגות . .

לא נתקדשו” (רמב”ם הל’ ביהב”ח פ”ו ה”ז), שרומז על חו”ל בערך
לקדושת א”י.

. . . ויהי רצון שבהמצאנו בחדש אדר אשר על כל יום בו, נאמר דמרבין
בשמחה, שמוזו מובן שעניני אדר המביאים לשמחה, ז.א. עניני המגילה השפיעו בכל
ימי החדש, הנה עכ”פ עתה יתגלה הענין, דעמי הארץ מתייהדים, וא”כ כ”ש וק”ז אותם
הנרמזים ביו”ד השני⁽¹⁾, וכמדובר בהתועדות דפורים בתורת הבעש”ט והצ”צ ש-
שמענוה”⁽²⁾ מכ”ק מו”ח אדמו”ר וצוקלה”ה נבג”מ ז”ע.

ובמאמר המוסגר יש להעיר, שנרמזו הענין דפי” שני יודיין גם בנגלה דתורה,
וכשיטתי מאו, שכל המדובר בנגלה דוגמתו בנסתר, והנאמר בנסתר דוגמתו בנגלה,
בדרוש רז”ל על הכתוב וייצר בשני יודיין, וראה ג”כ הגהות הצ”צ⁽³⁾ עמוד פ”א
ואילך . . .

(ממכתב י”ט אדר, תשי”ח)

(1) של הנאמר במגילה „ביהודיים”, שהם עשר כחות של נה”כ. המו”ל.

(2) סה”ש תש”ב ע’ 82-3. המו”ל.

(3) קיצורים והערות לס’ התניא. המו”ל.

. . . והשי”ת יזכנו, מתחיל מיומא דנא ראש החדש, לראות אשר ונהפוך הוא אשר
ישלטו (שליטה וממשלה, בגוף ובעולם, ולא בדרך מקיף – עיין תניא תחלת פי”ג)
היהודים (כח האמונה – עיין מגילה תחלת דף י”ג) המה בשונאיהם (על ידי האתהפכא
דשונאיהם מחשוכא לנהורא – עיין לקו”ת סד”ה ה’ לי בעוזרי). . .

(ממכתב אדר”ח אדי”ש, תשי”א)

. . . והרי נמצאים אנו בחדש אדר הוא חדש הסגולה שבו נאמר ונהפוך הוא וגו’
ורבים מעמי הארץ מתייהדים וגו’ ועד”ז בדקות שהענינים דעמי הארץ (עיין לקו”ת
דברים צ’ ד) נעשים כאופן שהם מתייהדים (וכדרז”ל כל הכופר בעי”ן נק’ יהודי) ויהי
רצון שיעשה כל זה מתוך הרחבה אמיתית בגשמיות וברוחניות . . .

(ממכתב כ’ אדר, תשי”ח)